

60-річчя Основного закону ФРН: Людина має стояти у центрі

Ніко Ланге, 21 травня 2009 р. Чинною є усна версія промови.

Шановний пане Посол!
Шановні панове міністри!
Шановні народні депутати України!
Ваші високості, шановні представники дипломатичного корпусу!
Дорогі партнери, друзі!

Відомо – і це стосується як Німеччини, так і України – що немає нічого більш постійного, ніж тимчасове. Основний закон, розроблений свого часу як тимчасовий документ створеної на тимчасовий період Федеративної Республіки в одній із частин Німеччини, є чинним вже рівно 60 років. Те, що замислювалося як вимушений захід, стало найуспішнішою, найстабільнішою Конституцією з-поміж тих, що коли-небудь існували в Німеччині, а також вона гарантує своїм громадянам найбільший рівень свободи.

Чому Основний закон мав такий успіх? Це запитання виникає у мене особливо сьогодні, коли я перебуваю в Києві, де політики раз у раз починають опікуватися питанням конституційного ладу, ставлячи під сумнів його доречність.

Важливою передумовою успіху Основного закону було те, що наприкінці сорокових років німці відчули глибоке й щире бажання іти новим - демократичним і мирним - шляхом. Після передачі з боку союзників «Франкфуртських документів» у рамках Конституційних зборів у замку Херренкімзее, а також у Парламентській раді проводилися дебати представників усіх

партій, суспільних груп, церков, підприємців і профспілок. Спільно та з урахуванням інтересів інших сторін відбувався пошук якнайкращого інституційного врегулювання держави. Вже розробка Основного закону відзначилася новою політичною культурою Федеративної Республіки Німеччина – культурою політичної боротьби за найкращі аргументи та взаємного переконання, а також культурою слухати, шукати компроміси та знаходити рішення з перспективою єдиного цілого.

Звичайно – і це слід визнати відкрито – у своїй історії успіху Федеративна Республіка Німеччина отримувала серйозну допомогу. Союзники з США, Великобританії та Франції швидко перетворилися з противників по війні та окупантів на справжніх друзів у наданні підтримки в побудові вільної та демократичної країни. Успіх Основного закону навряд чи був би можливим без Плану Маршала, без економічної інтеграції та взаємодії, без політичної освіти та без культурного впливу з Заходу.

І зовсім чесно слід також визнати, що німецькі громадяни у своїй більшості під час народження Основного закону були зайняті передусім самими собою. Життя висувало на перший план свої проблеми – знайти житло, надійну роботу, забезпечити навчання дітей. Конституція та її деталі тоді напевне не були основною темою розмов. Здебільшого громадяни до ладу навіть не знали, про що в Основному законі йдеться, і взагалі не дуже опікувалися новою Конституцією та новою республікою.

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

ПРЕДСТАВНИЦТВО

В УКРАЇНІ

НІКО ЛАНГЕ

Травень 2009 р.

www.kas.de/ukraine

Тим важливішою була – я кажу це, дивлячись на чудову фотографію Конрада Аденауера – діяльність політичних лідерів, батьків та матерів Основного закону. Конрад Аденауер і інші члени Парламентської ради керувалися великою відповідальністю: відповідальністю перед самими собою, перед своїми ближніми та німецьким народом, перед основними цінностями спільноти людей і, врешті-решт, перед Богом.

Саме такої поваги до етичних і моральних засад, почуття відповідальності за майбутнє власної країни нам – щирим партнерам і друзям України – інколи до болі бракує в її політичному житті.

Шановні пані та панове!

Погляд на останні 60 років історії Федеративної Республіки Німеччина – це одночасно і зустріч з новою німецькою ідентичністю. Суспільне саморозуміння німців, наскільки я розумію, ґрунтується не стільки на розповідях про тисячолітнє минуле та на гордості за історичні події, а передусім на економічному диві, індивідуальному добробуті, німецькому експорті та німецькій якості, німецьких винаходах і інноваціях і, можливо, на успіхах німецької збірної з футболу.

Рамки такого уявлення про себе були визначені новою політичною самоідентифікацією німців у вільних і демократичних засадах Основного закону. Саме тут – я в цьому абсолютно переконаний – була закладена парадигма ідеї перетворень, втілена батьками та матерями Основного закону. У цьому полягає і основна мета Європейської інтеграції: у центрі політичної, суспільної та економічної діяльності має стояти людина з її невід'ємною гідністю, а не держава. Вирішальною категорією є не те, наскільки сильною, могутньою або навіть такою, що викликає страх, є держава. Головне – це те, наскільки добре ця держава забезпечує своїм громадянам життя у свободі та добробуті й можливість самореалізації.

Шановні пані та панове!

Держава існує для людини, а не людина для держави. Виходячи з цього принципу, а також з засад свободи та відповідальності за загальний добробут, Основний закон визначає і рамки успішної моделі соціальної ринкової економіки. Відповідно до нашої Конституції Федеративна Республіка є правовою та соціальною державою, в якій гарантується приватна власність, використання якої, однак, має служити всій спільноті.

Саморозуміння Німеччини як інтегрованої торговельної держави, теж зафіксоване в Основному законі, робить нас, німців, і в зовнішній політиці передусім партнерами по співробітництву та співрозмовниками, а не противниками, ворогами або гегемонами.

Людина в центрі подій, свобода, основні права, власність, що зобов'язує, мирна співпраця та економічна взаємодія – такі принципи Основного закону стали також наслідком рухів за свободу у Центральній і Східній Європі, 20-літній ювілей яких ми також відзначаємо в цьому році. Суспільна модель, заснована на принципах Конституції ФРН, завдяки своїй привабливості перемогла у змаганні з авторитарними соціалістичними підходами в НДР. Я переконаний у тому, що в наших зовнішніх відносинах ми як сьогодні, так і в майбутньому можемо впевнено спиратися на нашу привабливу модель вільного та демократичного суспільства і вигравати в порівнянні з авторитарними моделями, у центрі яких стоїть держава, а також із моделями так званих керованих демократій.

Шановні пані та панове!

Як німець я справді можу тільки дуже тішитися з нагоди ювілею Основного закону та політичної мудрості його батьків. Як чинна Конституція об'єднаної Німеччини Основний закон показав шлях до внутрішньої єдності, а також до повної суверенності та політичної відповідальності перед світом.

Konrad-Adenauer-Stiftung e.V.

ПРЕДСТАВНИЦТВО

В УКРАЇНІ

НІКО ЛАНГЕ

Травень 2009 р.

www.kas.de/ukraine

Основою цього є абсолютний захист невід'ємної гідності кожної окремої людини. Своїми незмінними статтями Основний закон захищає основні права, свободу та демократію. Ми, люди, перебуваємо в центрі уваги Конституції й можемо самореалізовуватися згідно з нашими особливими завдатками та здібностями. Наш Основний закон – це фундамент гідного людини життя в єдності, свободі та на засадах права.